

RUDYARD KIPLING

KERTOMUKSIA INTIAN
YLÄNGÖILTÄ JA
LAAKSOISTA

Редъярд Киплинг

**Kertomuksia Intian
ylängöiltä ja laaksoista**

«Public Domain»

Киплинг Р. Д.

Кertomuksia Intian ylängöiltä ja laaksoista / Р. Д. Киплинг —
«Public Domain»,

Содержание

Иман kirkon siunausta	5
Hänen oma aviovaimonsa	19
Конец ознакомительного фрагмента.	21

Rudyard Kipling

Kertomuksia Intian ylängöiltä ja laaksoista

Ilman kirkon siunausta

I

"Mutta jos se onkin tyttö."

"Minun elämäni herra, se ei voi olla tyttö. Minä olen rukoillut niin monta yötä ja lähettänyt lahjoja Sheikh Badlin pyhälle arkulle niin usein, että minä tiedän, että Jumala antaa meille pojan – pojan, josta on kasvava mies. Ajattele sitä ja iloitse. Minun äitini on oleva hänen äitinsä kunnes minä itse jaksan ottaa hänet hoidettavakseni, ja Pattan moskean mollah on ennustava hänen elämänvaiheensa – suokoon Jumala että hän syntyisi onnellisena hetkenä! – ja sitten, sitten sinä et koskaan kyllästy minuun, orjaasi."

"Mistä ajasta saakka sinä olet ollut orja, sinä minun kuningattareni?"

"Alusta pitäen – kunnes tämä armo minulle tapahtui. Kuinka minä saatoin olla varma sinun lemmestäsi kun minä tiesin, että minä olin hopealla ostettu?"

"Ei, se oli sinun huomenlahjasi. Minä maksoin sen äidillesi."

"Ja hän on sen kätkenyt ja hautoo sitä nyt päivät pitkään kuin kana. Mitä sinä puhut huomenlahjasta. Minut ostettiin rahalla ikäänkuin olisin ollut tanssijatar Lucknowista enkä lapsukainen."

"Suretko sinä sitä?"

"Minä olen surrut, mutta nyt minä iloitsen. Nyt sinä et milloinkaan lakkaa rakastamasta minua, ethän, kuninkaani?"

"En ilmoisna ikänä. En."

"Et sittenkään, vaikka *mem-logit* – nuo sinun oman rotusi Valkokset naiset – rakastaisivat sinua? Muista, minä olen katsellut heitä kun he iltasilla ovat ajelemassa; he ovat hyvin suloisia."

"Minä olen nähnyt tulipalloja sadottain, minä olen nähnyt kuun ja – sitten minä en enää nähnyt tulipalloja."

Ameera taputti kätösiään ja nauroi. "Hyvin sinä puhut", sanoi hän.

Sitten hän jatkoi, koettaen näyttää hyvin armollisen alentuvaiselta:

"Jo riittää. Minä sallin sinun lähteä – jos tahdot."

Mies ei liikahtanut. Hän istui matalalla punaseksi maalatulla sohvalla huoneessa, jossa ei ollut muita huonekaluja kuin sinisen ja valkosen kirjava lattiamatto, muutamia ryyjyjä ja sangen täydellinen kokoelma alkuasukkaiden tavallisia patjoja. Hänen jalkainsa juuressa istui kuusitoistavuotias nainen ja tuon miehen silmissä hän oli kaikki kaikessa koko maailmassa. Kaikkien sääntöjen ja lakien mukaan tämän naisen olisi pitänyt olla vallan toisessa asemassa, sillä mies oli englantilainen ja tyttö muhamettilaisen tytär, ostettu rahalla kaksi vuotta sitten äidiltään, joka ollessaan ilman rahoja olisi myynyt itkevän Ameeran vaikka itse pimeyden ruhtinaalle, kunhan vaan maksu olisi ollut kyllin suuri.

Se oli kevytmielisesti solmittu liitto. Mutta jo ennenkuin tyttö oli kehittynyt täyteen kukoistukseensa, täytti hän suurimman osan John Holdenin elämästä. Ameeralle ja hänen äidilleen, tuolle vanhalle peikolle, Holden oli vuokrannut pienen talon, josta saattoi nähdä suuren, punamuurisen kaupungin, ja hän huomasi kun rinkikukkaset puhkesivat pihakaivon ympärillä ja Ameera oli järjestänyt ympäristönsä omien mukavuuskäsitteidensä mukaan, ja hänen äitinsä oli lakannut morkkaamasta keittolieden sopimattomuutta, etäisyyttä kauppartorista ja taloustoimia

yleensä – että tämä talo oli muuttunut hänen kodikseen. Kuka tahansa saattoi tunkeutua hänen poikamies-asuntoonsa päivällä ja yöllä, eikä hänen elämänsä siellä ollut ollenkaan hauskaa. Tässä talossa taaskin ainoastaan hänen jalkansa sai astua ulkopihan poikki naisten huoneeseen; ja kun paksu puuovi oli rämähäntynyt kiinni hänen takanaan, oli hän kuningas omalla alueellaan, jossa Ameera oli kuningatar. Ja nyt hänen kuningaskuntaansa oli tulossa kolmas henkilö, jonka saapuminen hiukan suretti Holdenia. Se häiritsi hänen täydellistä onneensa. Hänen oman kotinsa säännöllinen rauhollisuus rikkoutui. Mutta Ameera oli vallan hulluna ilosta sitä ajatellessaan ja hänen äitinsä oli yhtä hyvillään. Miehen rakkaus, ja varsinkin valkosen miehen, on aina häilyvätä laatua, mutta, niin miettivät molemmat naiset, ehkä pienen lapsen kätöset saattaisivat pitää kiinni sen. "Ja sitten" – sanoi Ameera aina – "sitten hän ei milloinkaan välitä Valkosista *mem-logeista*. Minä vihaan heitä kaikkia – minä heitä vihaan."

"Kyllä hän kerran palaa oman kansansa luo", sanoi äiti, "mutta Jumala suokoon, että tämä aika vielä olisi kaukana."

Holden istui vaiti sohvalla ajattelen tulevaisuutta, ja hänen ajatuksensa eivät olleet hupaisia. Kaksoiselämän hankaluudet ovat moninaiset. Hallitus oli erinomaisella huolenpidollaan määrännyt hänet pois asemalta pariaksi viikoksi hoitamaan erään miehen virkaa, jonka täytyi olla vaimonsa sairavuoteen ääressä. Se joka Holdenille suullisesti ilmoitti tämän muutoksen, lopetti sanomansa sillä ystävällisellä huomautuksella, että Holden sai pitää itseään onnellisena kun oli poikamies ja vapaa. Hän tuli nyt kertomaan tätä uutista Ameeralle.

"Se ei ole hyvä", sanoi Ameera, "mutta ei se ole niin pahakaan. Onhan minulla äitini täällä eikä mikään vaara minua kohtaa – ellen minä vaan kuole pelkämästä ilosta. Mene sinä työhösi ja älä ajattele ikäviä. Kun ne päivät ovat ohi, minä luulen... ei, minä olen varma siitä. Niin – niin sitten minä panen *poikasi* sinun syliisi, ja sinä rakastat minua ikuisesti. Juna lähtee ensi yönä – puoliyön aikaan, eikö niin? Mene nyt, ja sydämesi ei saa olla murheellinen minun tähteni. Mutta ethän sinä viivyttelä takasintuloasi! Ja ethän sinä seisahdu tiellä puhelemaan noiden rohkeiden Valkosten *mem-logien* kanssa! Palaja pian luokseni, minun elämäni!"

Kun Holden oli kulkenut pihan poikki hevosensa luo, joka oli sidottuna portin pielessä, puheli hän harmaapäiselle vanhalle talon vartialle ja käski häntä, jos mikä onnettomuus sattuisi, lähettämään valmiiksi kirjoitetun sähkösanoman, jonka Holden hänellä antoi. Siinä kaikki minkä hän saattoi tehdä, ja mieli yhtä mustana kuin miehellä, joka odottaa omia hautajaisiaan, läksi Holden yöjunassa maanpakoonsa. Joka hetkenä päivällä hän odotti sähkösanoman tuloa ja joka tunti yöllä hän kuvaili Ameeran kuolevan. Tietysti hänen työnsä valtion hyväksi ei silloin ollut juuri parhainta laatua eikä hänen käyttöksensä työtovereitaan kohtaan aivan herttaisinta. Kaksi viikkoa kului eikä kotoa kuulunut sanaakaan, ja melkein menehtymäisillään levottomuudesta Holden palasi takasin. Kotiin tultuaan täytyi hänen kärsiä vielä kaksi kallista tuntia päivällisillä klubissa, jossa hän kuuli ikäänkuin unessa, kuinka kunnottomasti hän on hoitanut tuon toisen miehen virkaa ja kuinka paljon kaikki hänen toverinsa olivat pitäneet hänestä. Sitten hän kiittämällä kiiti hevosen selässä läpi yön, sydän vavahdellen levottomuudesta. Hän ei saanut mitään vastausta ensin koputtaessaan portille ja hän oli jo kääntänyt hevosensa potkasuttaakseen koko portin rikki, kun samassa Pir Khan saapui lyhty kädessä ja tarttui suitsiin.

"Onko mitään tapahtunut?" sanoi Holden.

"Uutiset eivät tule minun suustani, oi sinä köyhien suojelija, vaan –", hän kurotti esiin vapisevan kätensä kuten hyvien uutisten tuoja ainakin, joka on ansainnut palkinnon.

Holden syöksyi pihan poikki. Valkea paloi ylähuoneessa. Hänen hevosensa hirtui porttikäytävässä ja samassa hän kuuli kimeätä hiljaista inisemistä, joka ajoi kaiken veren hänen sydämeensä. Se oli uusi ääni, mutta se ei vielä todistanut että Ameera oli elossa.

"Kuka siellä on", huusi hän kapeilla tiiliportailla.

Silloin kuului Ameera huudahtavan ilosta ja sitten äidin ääni vastasi vavisten vanhuudesta ja ylpeydestä: "Me molemmat ja – mies – sinun poikasi."

Huoneen kynnyksellä Holden astui paljastetulle miekalle, joka oli asetettu siihen estämään onnettomuuksia, ja se katkesi kahtia kun hän malttamattomasti potkasi siihen kantapäällään.

"Jumala on suuri", äänsi Ameera hämärässä. "Sinä olet ottanut hänen onnettomuutensa päällesi."

"Niin, mutta kuinka sinä jaksat minun elämäni elämä? Vanha vaimo kuinka hän jaksaa?"

"Hän on unohtanut kärsimyksensä ilosta kun lapsi on syntynyt. Ei ole hätääkään; mutta puhu hiljaa", sanoi äiti.

"Minä kaipasin vaan sinun läsnäoloasi tullakseni vullan terveeksi", sanoi Ameera. "Minun kuninkaani, sinä olet ollut kovin kauan poissa. Mitä tulijaisia sinä tuot minulle? Oi, tällä kertaapa minä tuon lahjoja sinulle. Katso, minun elämäni, katso. Oletko milloinkaan nähnyt tuollaista lasta? Ei, minä olen liian heikko vetämään käsivarttanikaan hänen altaan."

"Ole hiljaa sitten ja älä puhu. Minä olen luonasi, *bacheri* (pikku vaimo)."

"Oikeen sanoit, sillä nyt meitä liittää toisiimme side ja nuora (*peecharree*), jota ei mikään voi katkaista. Katso – voitko sinä nähdä tässä valossa? Hän on sileä ja puhdas. Ei milloinkaan ole semmoista poikaa syntynyt. *Ya illah!* hänestä on kasvava oppinut bramiini – ei, kuningattaren soturi. Ja sinä minun elämäni, rakastatko sinä minua yhtä paljon kun ennen, vaikka minä olen heikko ja sairas ja rasittunut? Vastaa suoraan."

"Oi, minä rakastan niinkuin aina olen rakastanut, koko sielullani.

Makaa hiljaa oma helmeni ja koeta levähtää."

"Mutta älä sinä mene pois. Istu tässä minun vieressäni – noin. Äiti, tämän talon hallitsija tarvitsee patjan. Tuo se hänelle." Samassa pienonen uusi tulokas, joka makasi Ameeran käsivarrella, liikahti hiukkasen. "Ahaa", sanoi Ameera, ääni rakkaudesta väreillen, "tämä poika on urheilua syntymästään saakka. Hän potkasta napsahuttaa minua kylkeen aika lailla. Onko milloinkaan syntynyt tuommoista lasta? Ja hän on meidän – sinun ja minun. Pane kätesi hänen päänsä päälle, mutta varovasti, sillä hän on kovin nuori ja miehet ovat kömpelöitä semmoisissa seikoissa."

Hyvin hellävaroen Holden siveli sormiensa päillä untuvaista päätä.

"Hän on oikeuskoinen", sanoi Ameera; "sillä yöllä maatessani minä kuiskasin rukouksutun ja meidän uskontunnustuksemme hänen korvaansa. Se on hyvin omituinen sattumus, että hänkin on syntynyt perjantapäivänä kuten minäkin. Pitele varovaisesti häntä, oma elämäni; mutta hänpä voikin jo melkein tarttua kiini käsillään."

Holden löysi pienen avuttoman kätösen, joka heikosti puristi hänen sormeaan. Tuo puristus koski sähkövirran tavoin kaikkiin hänen jäseniinsä ja aina sydänsopukkaan saakka. Siihen asti hän oli yksinomaa ajatellut Ameeraa. Nyt hän alkoi ymmärtää että oli toinenkin olento maailmassa, mutta hän ei voinut käsittää että se oli oikein hänen oma poikansa, jolla oli sielu kuten muillakin. Hän istautui ajattelemaan ja Ameera uinahti hiukan.

"Mene kotiisi, sahib", sanoi Ameeran äiti kuiskaten. "Ei ole hyvä, että hän löytää sinut täällä herätessään. Hänen täytyy olla rauhassa."

"Minä menen", sanoi Holden nöyrästi. "Tässä on rahaa. Pidä huolta minun pojastani että hän kasvaa ja saa kaikkea mitä tarvitsee."

Hopean helinä herätti Ameeran. "Minä olen hänen äitinsä enkä palkkalainen", sanoi hän heikosti. "Pitääkö minun hoitaa häntä paremmin taikka huonommin rahojen tähden? Äiti, anna takasin rahat. Minä olen synnyttänyt herralleni pojan."

Väsyneenä vaipui hän sikeään uneen melkein ennenkuin hän oli kunnolla lopettanut lauseensa. Holden hiipi hiljaa alas pihaan, sydän tyynenä. Pir Khan, tuo vanha talon vartija, hytkähteli mielihyvystä.

"Tämä talo on nyt täydellinen", sanoi hän ja ilman pitempiä selityksiä työnsi Holdenin käteen sapelin, jota Pir Khan ennen oli käyttänyt palvellessaan kuningattaren poliisikunnassa. Sidotun vuohen määkyminen kuului kaivon luota.

"Niitä on kaksi", sanoi Pir Khan – "kaksi mitä oivinta vuolta. Minä ostin ne ja ne maksoivat paljon rahaa; ja koska täällä ei vietetä mitään syntymäjuhlaa, saan minä niiden lihat. Lyö kovasti sahib. Tämä on huono sapeli. Odota kunnes ne nostavat päänsä ylös maasta, jossa ne nyt pureksivat rinkikukkasia."

"Miksi niin?" kysyi Holden hämmästyksissään.

"Se on hänen syntymäuhriensa. Mikäs sitten? Muutoinhan lapsi voisi kuolla kun ei häntä varjeltaisi kohtalolta. Tiedät kai sinä, köyhien suojelija, loitsusanat tällaisessa tilaisuudessa."

Holden oli kerran ne oppinut, vaikk'ei hän silloin luullut niitä koskaan itse sanelevansa. Kun hän puristi kylmää sapelin kahvaa, muisti hän äkkiä kuinka lapsi tuolla yläkerrassa oli puristanut hänen sormeaan – tuo lapsi, joka oli hänen oma poikansa – ja hän rupesi pelkäämään että jos hän hänet kadottaa.

"Lyö!" sanoi Pir Khan. "Ei koskaan elämä syty maailmassa, ellei sitä makseta toisella elämällä. Katso, vuohet ovat nostaneet päänsä. *Nyt!* Iske varmasti!"

Tuskin tietäen mitä hän teki, Holden iski kaksi kertaa, mutisten muhamettilaisen rukouksen, joka sisälsi seuraavaa: "Kaikkivaltias! Tämän poikani sijasta minä uhraan sinulle elämän elämästä, veren verestä, pään päästä, luun luusta, karvan karvasta, nahan nahasta." Odottava hevonen päristeli ja nousi pystyyn haistaessaan lämmintä verta, joka räiskähti Holdenin ratsusaappaille.

"Hyvin iskit!" sanoi Pir Khan pyyhkien sapelien. "Sotamies sinusta olisi pitänyt tulla. Mene iloisella mielellä, sinä taivahinen herra. Minä olen sinun palvelijasi ja sinun poikasi palvelija. Eläköön minun herrani tuhannen vuotta ja, ... onhan vuohien liha minun?"

Pir Khan poistui kun hän täten oli saanut enemmän kuin kuukauden palkan. Holden hyppäsi satulaan ja ratsasti iltahämyssä matalalla leijuilevan savun halki. Hänen mielensä oli täynnä riemua ja hän tunsu jonkunmoista epämääräistä hellyyttä, joka ei koskenut mitään erityistä esinettä, mutta joka melkein tukehdutti häntä kun hän kumartui levottoman hevosensa kaulan yli. "En milloinkaan elämässäni ole tuntenut mitään tällaista", hän ajatteli. "Minun pitää mennä klubiin vähän tyyntymään."

Klubissa oli biljaardipeli juuri alulla ja huone oli täynnä miehiä. Holden astui kiireesti valoisaan huoneeseen toveriensa seuraan laulaen täyttä kurkkua:

"Kun Baltimoressa kävelin, mä neidon tapasin."

"Tapasitko?" kysäisi klubin sihteeri nurkastaan. "Sattuiko hän kertomaan sinulle, että sinun saappaasi ovat likomärät? Hyvä Jumala, mies, sehän on verta!"

"Vielä mitä!" sanoi Holden ottaen biljaardikepin. "Saanko ottaa osaa peliin? Se on kastetta. Minä olen ratsastanut korkean laihon läpi. Kas peijakas! minun saappaani ovat todellakin aika siivossa!"

"Ja jos se on tyttö, hän kultakihlat saa
Ja jos on poika, kuningastaan voi hän puolustaa
Miekallaan ja peitsellään ja siniviitassaan,
Ja niinkuin ennen isänsä..."

"Keltanen siniselle – viheriäinen seuraa", sanoi markööri yksitoikkoisesti.

"Ja niinkuin ennen isänsä – olenko minä viheriäinen, markööri? – ja niinkuin ennen isänsä – ohhoh, jopa löin pahasti! – hän kulkee laivassaan!"

"Minä en ymmärrä, että sinulla on mitään syytä laulaa hoilotella", sanoi mallikelpoinen nuori virkamies pisteliäästi. "Hallitus ei ole erinomaisesti tyytyväinen sinun työhösi, kun hoidit Sandersin virkaa."

"Onko tuo olevinaan muistutus korkeammalta taholta?" sanoi Holden hymyillen hajamielisesti. "Minä toivon voivani kestää sen."

Puhe kääntyi nyt tuohon ijäti uuteen aineeseen, kunkin töihin, ja tämä tyynnytti Holdenia, kunnes hänen oli aika lähteä pimeään autioon asuntoonsa, jossa hänen palveliansa otti häntä vastaan kuten semmoinen henkilö ainakin, joka tunsikin kaikki hänen salaisuutensa. Holden pysyi valveilla suurimman osan yöstä ja hänen unelmansa olivat hauskaa laatua.

II

"Kuinka vanha hän on nyt?"

"*Ya illah!* Oikeen miesmäinen kysymys! Hän on melkein kuuden viikon vanha, ja tänä iltana minä menen sinun kanssasi, oi elämäni, huoneen katolle lukemaan tähdet. Sillä se on onneksi. Hän on syntynyt perjantaipäivänä auringon merkin alla, ja minulle on sanottu, että hän elää kauvemmin kuin kumpikaan meistä ja tulee rikkaaksi. Voimmeko toivoa enempää, kulta?"

"Emme voi. Mennään ylös katolle ja sinä luet tähtiä – mutta ainoastaan muutamia, sillä taivas on paksussa pilvessä."

"Talvisateet ovat myöhäsiä ja ne tulevat ehkä sopimattomaan aikaan. Joudu ennenkuin kaikki tähdet peittyvät. Minä olen koristanut itseni kauneimmilla jalokivilläni."

"Sinä olet unohtanut parhaimman."

"*Ah! meidän yhteisen.* Hän tulee myös. Hän ei vielä milloinkaan ole nähnyt taivasta."

Ameera astui kapeille portaille, jotka veivät katolle. Lapsi lepäsi tyynenä ja räpäyttämättä silmiään hänen oikealla käsivarrellaan puettuna kalliisen hopeapalitteiseen muslimiin ja pieni myssy päässä. Ameera oli pukeutunut kaikkiin kalleuksiinsa. Timanttinappi, joka vastaa länsimaiden mushia, se kun näet kiinnittää huomion sierainten kaarevuuteen, kultainen otsakoristus, jota kaunistaa himmeät smaragdit ja täplikkäät rubiinit, raskas kultavanne, jota ei kaulaan kiinnittänyt muut pidäkkeet kuin puhtaan metallin nuortuus, ja helisevät hopearenkaat, jotka riippuivat pitkän matkaa alapuolella hänen ruusuisia nilkkojaan. Hän oli puettu vaalean vihreään muslimiin, kuten islamin tytär ainakin, olkapäästä kyynäsvarteen ja kyynäsvarresta ranteeseen oli joukko hopeasia rannerenkaita, sidotut yhteen silkkilangoilla, rannetta koristi hennot lasirenkaat, jotka todistivat kuinka pehmeän kätösen yli ne olivat vedetyt, ja erittäin paksu kultanen rannerengas, joka ei ollenkaan kuulunut tämän maan koristuksiin, vaan jonka hän oli saanut lahjaksi Holdenilta, ja jota kiinnitti taidokas eurooppalainen lukko, huvitti häntä erinomaisen paljon.

He istahtivat katon matalan valkosen kaiteen luo katsellen kaupunkia ja sen valkeita.

"Nuo tuolla alhaalla ovat onnellisia", sanoi Ameera. "Mutta minä en usko että he ovat niin onnellisia kuin me. Enkä minä usko että valkoset *mem-logit* ovat niin onnellisia. Vai mitä?"

"Minä tiedän että he eivät ole."

"Mistä sinä sen tiedät?"

"He antavat lapsensa imettäjien hoidettavaksi."

"Sitä minä en ole milloinkaan nähnyt", sanoi Ameera huohtaen, "enkä minä tahtoisikaan nähdä sitä, *Ahi!*" – hän nojasi päänsä Holdenin olkapäähän – "minä olen lukenut neljäkymmentä tähteä ja nyt minua väsyttää. Katsoppas lasta, sinä minun elämäni rakkaus, hän lukee myöskin."

Lapsi katseli silmät pyöreinä pimeätä taivasta. Ameera pani hänet

Holdenin syliin ja poika makasi siinä itkemättä.

"Miksi me häntä nimitämme keskenämme?" sanoi Ameera. "Katso! Väsyttääkö sinua katseleminen? Hänellä on vallan sinun silmäsi! Mutta suu –"

"Se on sinun, oma armaani. Kuka sen tietäisi paremmin kuin minä?"

"Se on semmoinen supukka suukkonen. Oi niin pienenen! Ja kuitenkin se huulillaan pitää koko minun sydämeni. Anna hänet jo minulle. Hän on jo ollut kovin kauvan minusta erillään."

"Ei, anna hänen olla vielä, eihän hän vielä itke."

"Kun hän itkee, niin sitten sinä annat hänet pois, niinkö? Millainen miesmäinen mies sinä olet! Kun hän itkee on hän vaan kahta kalliimpi minusta. Mutta, minun elämäni, minkä pikku nimen me annamme hänelle?"

Tuo pieni olento lepäsi vallan Holdenin polvella. Se oli niin kovin avuton ja pehmeän pehmeä. Hän uskalsi tuskin hengittää, ettei musertaisi sitä. Vihreä aljo papukaija, jota pidetään jonkunmoisena suojelelshenkenä useimmissa intialaisperheissä, liikahti orrellaan ja räpytteli uneliaisesti siivillään.

"Tuossa on vastaus", sanoi Holden. "Mian Mittu on puhunut. Hän on oleva kuin papukaija. Kun hän kasvaa suureksi, hän puhuu paljon ja juoksentelee ympäri. Mian Mittu merkitsee papukaijaa sinun – mahomettilais-kielellä, eikö niin?"

"Miksi me menemme niin kauvas?" sanoi Ameera tuskastuneesti. "Anna hänelle joku englantilainen nimi – mutta ei sentään vallan englantilainen. Sillä hän on minun."

"Olkoon hänen nimensä sitten Tota, sillä se on vallan englantilaisen nimen kaltainen."

"Niin, Tota! ja se on myöskin papukaijan nimi. Suo minulle anteeksi, minun herrani, mitä äsken sanoin, mutta se on varmaa, että hän on liian pieni kestäämään niin mahtavaa nimeä kuin Mian Mittu. Hän olkoon Tota – meidän oma Tota. Kuuletko sinä pienonen? Pikku armas, Tota on sinun nimesi."

Hän siveli lapsen poskea ja tämä herättyään rupesi inisemään niin että Holdenin piti antaa hänet Ameeralle, joka viihdytti hänet tuolla ihmeellisellä laululla "*Aré koko, Ja ré koko!*" se on:

Pois varis, pois pois!
Päästä lasta nukkumaan,
Luumut kasvaa varvikossa
Maksaa pennin vaan,
Naula maksaa pennin vaan,
Baba, – pennin vaan.

Sittenkun Tota oli moneen kertaan saanut kuulla noiden luumujen hinnan, kyyristyi hän kokoon ja nukkui. Molemmat lihavat Valkokset mullit pihassa märehivät verkalleen iltaruokaansa, vanha Pir Khan oli istua kyykistynyt Holdenin hevosen eteen, poliisisapeli polvillaan, ja veteli hitaasti paksua vesipiippua, joka kurnutti kuin sammakko ojassa. Ameeran äitikehräsi alemmalla verannalla ja puuovi oli lukittu ja pönkitetty. Kaupungin humusta kuului hääjoukon soitto katolle ja parvi lentäviä lintuja himmensi hetkisen kuun pintaa.

"Minä olen rukoillut", sanoi Ameera pitkän vaitiolon jälkeen, poski käden nojassa – "minä olen rukoillut kahta asiaa. Ensiksikin, että minä saisin kuolla sinun sijastasi, jos sinun kuolemasi on määrätty, ja toiseksi, että minä saisin kuolla tämän lapsen sijasta. Minä olen rukoillut profeettaa ja Beebee Miramia. [Neitsyt Maaria.] Luuletko sinä, että jompikumpi heistä kuulee rukoukseni?"

"Kuka ei kuulisi pienintäkin sanaa sinun huuliltasi?"

"Minä pyysin vakavata vastausta ja sinä vastaat vaan imarrellen.

Kuullaanko minun rukoukseni?"

"Mistä minä voin sen tietää. Jumala on hyvin hyvä."

"Siitä minä en ole varma. Kuuleppas nyt. Jos minä kuolen taikka jos lapsi kuolee, mikä sinun kohtaloksesi tulee? Sinä, joka jäät elämään, palajat ylpeiden Valkosten *mem-logien* luo, sillä vertaiset pyrkivät vertaistensa luo."

"Ei aina."

"Niin, naiset tosin eivät. Mutta miesten laita on toinen. Kerran, myöhemmin, sinä palaat oman kansasi luo. Sen minä voisin kärsiä, sillä minä olen silloin kuollut. Mutta itse kuolemassakin sinä joudut minusta erillesi outoon paikkaan ja paratiisiin, jota minä en tunne."

"Paratiisiinkohan?"

"Tietysti, sillä mikä Jumala soisi sinulle pahaa? Mutta me kaksi – lapsi ja minä – joudumme muuanne, ja me emme voi tulla sinun luoksesi, etkä sinä meidän luo. Menneinä aikoina, ennenkuin

lapsi oli syntynyt, minä en ajatellut niitä asioita, mutta nyt ne ovat aina mielessäni. Se on hyvin ankaraa puhetta."

"Kaikki tapahtuu niinkuin on sallittu. Huomisesta me emme tiedä, mutta tämän päivän ja rakkautemme me tunnemme. Ja olemmehan me nyt onnellisia."

"Niin onnellisia, että meidän pitäisi koettaa tehdä onnemme pysyväiseksi. Ja sinun Beebee Miriamisi ehkä kuulee minun rukoukseni, sillä hänkin on nainen. Mutta sitten hän ehkä kadehtii minua. – Ei miehen sovi jumaloida naista."

Holden nauroi ääneensä Ameeran pikku mustasukkaisuuden puuskalle.

"Eikö se sovi? No miksi sinä et sitten kiellä minua jumaloimasta sinua?"

"Sinua jumaloimasta! Ja minua? Minun kuninkaani, huolimatta kaikista sinun suloisista puheistasi minä kyllä tiedän, että minä olen sinun palvelijasi ja orjasi ja tomu sinun jalkaisi alla. Enkä minä tahtoisikaan, että olisin toisin. Katso!"

Ennenkuin Holden saattoi häntä estää, heittäytyi hän alas ja kosketti

Holdenin jalkaa. Sitten nousi hän ylös hiukan naurahtaen ja painoi

Totaa lujemmin rintaansa sanoen melkein hurjasti:

"Onko se totta että nuo ylpeät valkoset *mem-logit* elävät kolme kertaa niin kauan kuin minä. Onko se totta että he menevät naimisiin vasta vanhoina naisina."

"He menevät naimisiin kuten muutkin – sittenkun ovat kehittyneet naisiksi."

"Sen minä tiedän, mutta heidät naidaan viidenkolmatta ikäisinä. Onko se totta?"

"On kyllä."

"*Ya illah!* Viidenkolmatta vanhoina! Kuka ottaisi vapaasta tahdosta vaimon, joka on kahdeksankaantoista vuotta täyttänyt? Hän on jo vaimo – joka vanhenee joka tunti. Viisikolmatta! Minä olen jo vanha eukko sillä iällä, ja – . Nuo *mem-logit* ovat iäti nuoria. Voi kuinka minä vihaan heitä!"

"Mitä heillä on tekemistä meidän kanssamme?"

"En minä tiedä. Minä tiedän sen vaan että tässä maailmassa voi löytyä nainen, kymmenen vuotta vanhempi minua, joka voi tulla sinun luoksesi ja anastaa sinun rakkautesi kymmenen vuotta sen jälkeen kun minä jo olen vanha vaimo, harmaapäinen ja Totan pojan hoitaja. Se on väärin ja pahasti. Heidän pitäisi myöskin kuoleman."

"Nyt sinä olet, ikävuosistasi huolimatta, lapsi, jonka minä otan syliini ja kannan alas portaita myöten."

"Tota! Varo Totaa, minun herrani! Sinäpä se olet vallaton kuin pikku lapsi!" Ameera nosti Totan polvelleen suojaan nauraen, kun Holden sylissään kanto heidät alas portaita. Tota avasi silmänsä ja hymyili kuin pieni enkeli.

Hän oli hiljainen lapsi ja ennenkuin Holden oikein taisi käsittää että hän oli maailmassakaan, oli hänestä kasvanut pikku kullankarvanen lemmikki, joka oli tuon kaupungin laidassa olevan talon itsevaltiias. Nämät kuukaudet olivat täydellisen onnen aikaa Holdenille ja Ameeralle – onnen, joka oli vallan erillään maailmasta, suljettuna tuon puisen oven takana, jota Pir Khan vartioitsi. Päiväseen aikaan Holden hoiti virkaansa säälien sydämestään sellaisia, jotka eivät olleet yhtä onnellisia kuin hän, ja osoittaen semmoista mieltymystä pikku lapsiin, että moni äiti aseman pienissä seurueissa sekä ihmetteli että oli hyvillään. Illan hämärtäessä hän palasi Ameeran luo, joka oli vallan täynnä juttuja Totan ihmeellisistä toimista: kuinka hän oli taputellut käsiään ja liikutellut sormiaan semmoisella voimalla ja tarkoituksella että se oli vallan ilmeinen ihme; kuinka hän sitten myöhemmin oli aivan itsestään ryöminyt pois matalalta makuusijaltaan lattialle ja seisonut molemmilla jaloillaan kolmen hengenvetämän ajan. "Ja ne olivat pitkiä hengenvetämiä, sillä minun sydämeni oli ilosta vallan värähtämättä", sanoi Ameera.

Sitten Tota otti leikkiverikseen molemmat mullit, pienen harmaan oravan, faraorotan, joka eli kolossa kaivon luona ja varsinkin Mian Mittu papukaijan, jonka höyheniä hän armottomasti nyki, ja Mian Mittu kirkui kunnes Ameera ja Holden saapuivat.

"Voi sinua veitikka! Sinä pikku jättiläinen! Noinko sinä kohtelet veljeäsi katolla! *Tobah, tobah!* Hyi, hyi! Mutta minäpä tiedän loitsukeinon, joka tekee hänet viisaaksi kuin Suleiman ja Aflatoun [Salomo ja Plato]. Katsoppas nyt", sanoi Ameera. Hän otti koruompelulla koristetusta kukkarosta kourallisen mantelia. "Katso! Me luemme seitsemän. Jumalan nimessä!"

Hyvin vihasena ja höyhenet pörröllään asetettiin Mian Mittu häkkinsä katolle, ja istuutuen lapsen ja linnun väliin Ameera musersi ja kuori mantelin hampaillaan, jotka olivat manteliakin valkoisempia. "Tämä on varma taikakeino, minun elämäni; älä naura. Katso, minä annan papukaijalle toisen puolikkaan ja Totalle toisen." Mian Mittu nokkasi varovasti toisen puolikkaan Ameeran huulilta ja hän suuteli toisen puolikkaan lapsen suuhun, joka söi sen hitaasti, silmät kummastelevina. "Tämän minä teen seitsemänä päivänä ja varmaan hän, joka on meidän omamme, on kasvava taitavaksi puhujaksi ja viisaaksi. Oi Tota, mikä sinusta tulee kun sinä kasvat mieheksi ja minä olen harmaapäinen?" Tota veti lihavat jalkansa somasti käppyrään. Hän osasi kontata eikä viitsinyt kuluttaa elämänsä kevättä turhissa puheissa. Hän tahtoi nykyä Mian Mittu papukaijan höyheniä.

Kun Tota oli kohonnut arvoasteissa niin paljon, että hän oli saanut hopeaisen vyön, joka yhdessä hänen kaulaansa ripustetun neliskulmaisen ja hopeaan piirretyn tenhokalun kanssa muodosti tärkeimmän osan hänen puvustaan, silloin hän läksi käydä lylleröimään vaaralliselle retkelle pihan poikki Pir Khanin luo ja tarjosi hänelle kaikki kalleutensa palkaksi, jos hän vaan antaisi hänen ratsastaa edes hiukkasan Holdenin hevosella. Tota oli nähnyt mummonsakin siten hierovan kauppa verannalla pikku tavarain kauppiaiden kanssa. Pir Khan itki, asetti tuon pehmeän pikku jalan harmaahapsisen päänsä päälle alamaisuutensa merkiksi ja kantoi tuon rohkean seikkailijan takaisin äitinsä syliin, vakuuttaen että Totasta tulisi monen miehen johtaja, ennenkuin hänelle partakaan oli kasvanut.

Eräänä kuumana iltana kun hän istui lattialla isänsä ja äitinsä keskellä katsellen katupoikien alkamaa loppumatonta paperileija-sotaa, hän pyysi isäänsä antamaan hänellekin paperileijan, jota Pir Khan saisi lennättää, sillä häntä pelotti leikkiä sellaisten esineitten kanssa, jotka olivat häntä itseään suuremmat; ja kun Holden sanoi häntä pikku narriksi, nousi hän seisomaan ja sanoi verkalleen, tuntien syvästi oman arvonsa: "*Hum park nahin hai. Hum admi hai.*" (Minä en ole mikään narri, minä olen mies.)

Tuo vastaus herätti omituisia tunteita Holdenissa ja pani hänet todenteolla miettimään Totan tulevaisuutta.

Hänen ei olisi tarvinnut siitä huolehtia. Totan elämä tuotti liian täydellistä iloa kestääkseen kauvan.

Siitä syystä se otettiin pois, niinkuin monet asiat Intiassa otetaan pois, äkkiä ja aavistamatta. Tämän talon pikku hallitsija, kuten Pir Khan häntä nimitti, kävi surulliseksi ja valitteli vaivoja, hän, joka ei tuskista ennen mitään tiennyt. Ameera, hurjana pelvosta, hoiti häntä yöt päivät, mutta toisen päivän aamun sarastaessa Intian tavallinen syyskuume sammutti Totan elämän. Tuntui vallan mahdottomalta, että hän voisi kuolla, ja Ameera ja Holden eivät ensimmältä voineet käsittää, että se todellakin oli kuollut ruumis, joka makasi vuoteella. Sitten Ameera löi päätään huoneen seinään ja olisi heittäytynyt pihakaivoon, ellei Holden väkivoimalla olisi häntä estänyt.

Ainoastaan yksi armo suotiin Holdenille. Kun hän ratsasti virastoonsa heleässä aamuvalossa, löysi hän siellä odottamassa tavattoman paksun postilaukun, joka vaati tarkkaa miettimistä ja kovaa työtä. Hän ei kuitenkaan käsittänyt tätä jumalien hyvyttä.

III

Kun kuula ensin iskee, ei se tuota enempää tuskaa kuin jos hyppysillään hiukan nipistäisi. Runneltu ruumis ei ilmoita vastalausestaan sielulle ennenkuin kymmenen taikka viidentoista sekunnin kuluttua. Sitten tulee jano, pakotus ja kuoleman kamppaus ja ääretön valitusten paljous. Holden käsitti tuskansa hitaasti niinkuin hän oli käsittänyt onnensakin ja hänellä oli sama pakoittava tarve

salata sen pienimmätkin jäljet. Alussa hänestä tuntui vaan niinkuin jotain olisi irtautunut hänestä ja että Ameera tarvitsi lohdutusta, kun hän istui tuolla pää polviin kumarruksissa, väristen, kun Mian Mittu katolla huusi "Tota! Tota!" Lopulta koko hänen jokapäiväinen elämänsä loukkasi häntä. Se oli ilmeinen vääryys että ainoakaan lapsi asemalla oli elossa ja mellasteli iltasilla kun hänen oma lapsensa makasi kuolleena. Se tuotti niin polttavaa tuskaa kun joku niistä kosketti häntä, ja kun onnelliset isät kertoivat lastensa viimeisistä urostöistä, sattui se häneen kuin puukon pisto. Hän ei voinut selittää tuskaansa. Hänelle ei ollut apua, ei lohdutusta, ei osanottoa, ja Ameera kuljetti häntä joka ilta koko itsesyytösten helvetin läpi, joka on valmistettu niille, jotka ovat kadottaneet lapsen ja uskovat että pikkunen – pienen pieni – lisävarovaisuus vaan olisi lapsen pelastanut. Ei ole monta helvettiä, jotka olisivat tätä pahempia, mutta Holden tuntee henkilön, joka on täydessä järjessään istautunut miettimään, että voiko vai eikö voi häntä syyttää vaimonsa kuolemasta.

"Ehkä", oli Ameeran tapa sanoa, "ehkä minä en kylliksi suojellut häntä. Suojelinko minä vai enkö minä suojellut häntä? Aurinko, joka paistoi katolle kun hän leikki siellä niin kauvan yksinään, ja minä – *ahi!* minä olin käherryttämässä tukkaani – aurinko ehkä silloin tuotti häneen kuumeen. Jos minä olisin varoittanut häntä välttämään aurinkoa, olisi hän ehkä elossa. Mutta, oi minun elämäni, sano että minä olen syytön! Sinä tiedät, että minä rakastin häntä niinkuin minä rakastan sinua! Sano että minua ei voi syyttää, muutoin minä kuolen – minä kuolen!"

"Ei ketään voi syyttää. Jumala sen tietää, ettei voi. Se oli sallittu, ja kuinka me olisimme voineet sitä estää? Se on ollutta ja mennyttä. Anna olleen olla, armas!"

"Hän oli minulle koko sydämeni. Kuinka minä voin olla ajattelematta sitä kun minun käsivarteni tuntee joka yö, että hän ei ole siinä? *Ahi! Ahi!* Oi Tota, tule takasin minulle – palaja jälleen, ja olkaamme kaikki yhdessä kuten ennenkin!"

"Rauhoitu! rauhoitu! Itsesi tähden ja minun tähteni, jos sinä rakastat minua, rauhoitu."

"Tästä minä näen, että sinä et siitä välitä, ja mitäpä sinä välittäisitkään? Valkosten miesten sydän on kivistä ja sielu raudasta. Voi, jos minä olisin nainut miehen omasta kansastani – vaikka hän olisi lyönytkin minua – enkä milloinkaan olisi syönyt muukalaisen leipää!"

"Olenko minä muukalainen, minun poikani äiti?"

"Mikäs muu sahib? ... Voi, anna minulle anteeksi – anna! Kuolema on tehnyt minut hulluksi. Sinä olet minun sydämeni elämä, ja minun silmiäni valo, ja elämäni henki, ja – ja minä olen työntänyt sinut luotani, vaikkapa silmänräpäyksenkin vaan. Jos sinä menet pois, keltä minä sitten pyydän apua? Älä suutu. Usko minua, se oli tuska, joka puhui, enkä minä, sinun orjasi."

"Sen minä tiedän – minä tiedän. Meistä kolmesta on nyt vaan kaksi jäljellä. Sitä suuremmasta syystä meidän nyt pitäisi koettaa olla yksi."

He istuivat lattialla vanhaan tapaansa. Oli lämmin yö aikaisin keväällä, kalevantulet leimahtelivat taivaan rannalta ja etäältä kuului silloin tällöin hiljaista ukkosen jyrinätä. Ameera nojautui Holdenin syliin.

"Kuiva maa huutaa lehmän lailla sadetta, ja minä – minä pelkään. Näin ei ollut silloin kun me tähtiä luimme. Mutta sinä rakastat minua yhtä paljon kuin ennen, vaikka yksi side on katkennut? Vastaa."

"Minä rakastan enemmän kuin ennen, sillä meidän yhteinen surumme on uutena siteenä; ja sen sinä tiedät."

"Niin, tiedän", sanoi Ameera kuiskaten hiljaa. "Mutta minusta tuntuu niin hyvältä kun kuulen sinun sanovan niin, minun elämäni, joka olet niin voimakas auttamaan. Minä en tahdo olla lapsi enää, vaan vaimo ja sinulle apuna. Kuule. Anna minulle *sitarani*, niin minä tahdon laulaa tyyneästi."

Hän otti kevyen hopealla silatun *sitaran* ja alkoi laulaa suuresta sankarista Rajá Rasalusta. Käsi hapuili kieliä, ääni tuntui epäröivältä ja taukosi vähä väliä, ja erään matalan äänen kohdalla muuttui tuoksi pieneksi kehtolaulu paraksi, jossa kerrotaan pahasta variksesta:

Luumut kasvaa varvikossa,

Maksaa pennin vaan,
Naula maksaa pennin vaan, *Baba* – pennin —

Sitten tulivat kyyneleet ja tuo surkea kapina kohtaloa vastaan, kunnes hän nukkui hiljaa valitellen unissaan ja puristaen oikeata käsivarttaan likelle ruumistaan ikäänkuin hän sillä olisi tahtonut suojella jotain, jota ei ollut siinä.

Tämän yön jälkeen elämä kävi hiukan helpommaksi Holdenille. Tuo alituinen suru, jonka kuolema tuotti, pakoitti hänet työhön ja työ virkisti häntä täyttämällä hänen ajatuksensa kahdeksan tai yhdeksän tuntia päivässä. Ameera istui yksin kotona ja hautoi suruansa, mutta hänkin kävi onnellisemmaksi kun hän huomasi että Holden oli tyynempi, kuten naisten tapa on. He tunsivat onnea taas, mutta täällä kertaa varovasti.

"Siitä syystä, että me rakastimme Totaa, hän kuoli. Jumala kadehti meitä", sanoi Ameera. "Minä olen ripustanut suuren mustan saviastian meidän ikkunaamme torjumaan pahoja silmäyksiä meistä, ja me emme saa huutaa iloamme, vaan meidän pitää kulkea hiljaa tähtien alla, muutoin Jumala löytää meidät. Eikös se ole hyvin puhuttu, sinä arvoton?"

Hän oli aikonut sanoa: sinä rakastettu, mutta muutti sen näyttääkseen täten kuinka vakavasti hän tarkoitti, mitä oli puhunut. Mutta suutelo, joka seurasi tuota uutta nimeä, oli semmoinen että mikä jumala tahansa olisi sitä kadehtinut. He kulkivat edestakasin sanoen: "Se on turhaa – se on turhaa", ja toivoen että kaikki haltiat nyt kuulisivat heitä.

Mutta haltiat hommailivat muita asioita. He olivat suoneet kolmellekymmenelle miljoonalle ihmiselle neljä onnen vuotta, jolloin ihmiset elivät mukavasti, vuodentulo oli varmaa ja syntyneiden lukumäärä oli vuosi vuodelta kasvamassa; maakunnista ilmoitettiin että yksinomaa maata viljelevä väki oli lisääntynyt niin, että nyt asui kullakin neliöpenikulmalla tuota rasitettua maata vaihdellen yhdeksästä sadasta kahteentuhanteen henkeen. Jo oli aika tehdä tilaa. Parlamentin jäsen Ala-Tootingista, joka kulki ympäri Intiaa silinterihatussa ja hännystäkissa, puhui laveasti Britannian lain siunauksesta ja lausui ainoana tarpeellisena toivomuksenaan, että pantaisiin toimeen asianomaisesti vahvistettu valitsijasysteemi ja yleinen äänestys-oikeus. Hänen kärsivälliset isäntänsä hymyilivät ja pyysivät häntä olemaan tervetullut, ja kun hän keskeytti puheensa ilmoittaakseen sulosanoilla ihastustansa veripunasta dhakpuun kukasta, joka nyt kukki liian aikaisin, siten ennustaen sairaita aikoja, niin silloin he hymyilivät vielä entistä enemmän.

Se oli Kot-Kumharsenin maakunnan varapäällikkö, joka kerran klubissa puoleksi leikillisesti kertoi erään tapahtuman, mikä sai Holdenin veren jäähtymään, hänen kuunnellessaan loppujuttua.

"Hän ei kiusaa enää ketään. En ole eläessäni nähnyt niin hämmästynttä ihmistä. Voi helkkari, minä luulen että hän aikoo nostaa siitä kysymyksen parlamentissa. Hänen matkatoverinsa samassa laivassa – joka ruokapätydässä istui hänen vieressään – sairastuu koleraan ja kuolee kahdeksassatoista tunnissa. Älkää naurako pojat. Parlamentin jäsen Ala-Tootingista on äärettömästi suutuksissaan siitä; mutta hän on vielä enemmän peloissaan. Minä luulen, että hän hommaa kirkastetun persoonansa pois koko Intiasta."

"Minä antaisin hyvin paljon, jos kolera hänetkin tapaisi. Se pidättäisi muutamia hänen kaltaisiansa valtioviisaita asemillaan. Mutta mitä nyt kuuluu kolerasta? Tämähän on vallan liian aikaista semmoisille seikoille", sanoi eräs hyödyttömän suolannuolimen hoitaja. "Kyllä kai", sanoi maakunnan varapäällikkö mieltäväisenä. "Me olemme kasvattaneet heinäsiikat luonamme. Meillä on paikka paikoin kolera kaikkialla pohjoisessa – me sanomme ainakin 'paikka paikoin' siisteyden vuoksi. Kevättouvat ovat huonot viidessä maakunnassa, eikä kukaan ihminen näytä tietävän missä talvisateet viipyvät. Meillä on nyt maaliskuu kohta käsissä. Minä en tahdo ketään pelottaa, mutta minusta näyttää siltä kuin luonto aikoi lopettaa laskunsa tänä kesänä paksulla verisellä viivalla."

"Juuri kun minä aion pyytää virkavapautta", sanoi ääni toiselta puolen huonetta.

"Tänä vuonna ei anneta paljon virkavapauksia, mutta sitä enemmän taitaa tapahtua virkaylennyksiä. Minä olen tullut tänne anomaan hallitukselta että minun toivomani kanavan

rakentaminen pantaisi hätäaputöitten luetteloon. Nyt on paha tuuli, joka ei ennusta mitään hyvää. Minä saan vihdoinkin viimeinkin tuon kanavan valmiiksi."

"Se on siis tuo vanha veisu", sanoi Holden, "nälänhätä, kuume ja kolera?"

"Ei, ei suinkaan! Ainoastaan paikkakunnallinen puute ja eri vuodenaikoina esiintyvien tautien tavallista suurempi ilmaantuminen. Sen saatte lukea kaikissa virallisissa ilmoituksissa, jos elätte vielä ensi vuonna. Te olette onnen poika. Teillä ei ole vaimoa, joka on toimitettava pois vaarapaikoilta. Vuoristoasemat tulevat olemaan täynnä vaimoväkeä tänä vuonna."

"Minä luulen että te olette taipuvainen liottelemaan puhetta basaareissa", sanoi nuori virkamies sihteeristöstä. "Minä olen huomannut –"

"Ehkä olette", sanoi maakunnan päällikkö, "mutta teillä on hyvin paljon vielä huomattavaa poikani. Sillä välin minä tahdon huomauttaa teille –" Ja hän veti virkamiehen sivulle ja rupesi keskustelemaan tuon kanavan rakennustavasta, joka oli semmoisena sydänasiana hänelle.

Holden palasi asuntoonsa ja alkoi ymmärtää ettei hän ollut yksin maailmassa, ja että hän oli levoton toisen tähden, mikä on erinomaisen tyydyttävä pelvon tunne miehen sielulle.

Kaksi kuukautta myöhemmin, kuten päällikkö oli ennustanut, alkoi luonto kuitata laskujansa verisellä kynällä. Heti kevättouvon kantapäillä alkoi kuulua leivän huuto, ja hallitus, joka oli määrännyt, ettei kukaan saisi kuolla nälkään, lähetti vehnää. Sitten tuli kolera kaikilta kompassin suunnilta. Se hyökkäsi puolen miljoonan lukuisen pyhissävaeltaja-joukkoon erään pyhän arkun luona. Moni kuoli jumalansa jalkain juureen, toiset pakenivat ympäri maata tuoden ruton mukanaan. Se hiipi alkuasukasten vallitettuun kaupunginosaan ja tappoi kaksisataa henkeä päivässä. Väki tulvaili juniin, riippuen kiinni astuinlaudoissa ja lymyten vaunujen katolla; ja kolera seurasi heitä, sillä joka asemalla vedettiin asemasillalle kuolleita ja kuolevaisia, jotka haisivat kalkkivedelle ja karbolihapolle. Ne kuolivat tienvieriin ja englantilaisten hevoset säikähtivät ruumiita heinikossa. Sadetta ei kuulunut ja maa kovettui rautaiseksi ettei kukaan pääsisi piiloutumaan sen sisään. Englantilaiset lähettivät vaimonsa vuoristoon ja palasivat työhönsä, yleten virassaan aina sitä myöten kuin heitä määrättiin täyttämään sotarinnassa syntyneitä aukkoja. Holden, kipeänä pelvosta, että hän ehkä kadottaisi kalleimman aarteensa maan päällä, oli koettanut parastansa saadakseen Ameeran lähtemään äitinsä kanssa Himalayan tienoille.

"Minkätähden minä menisin?" sanoi hän eräänä iltana katolla.

"Täällä on tautista, ja väkeä kuolee, ja kaikki valkoset *mem-logit* ovat menneet."

"Kaikkiko?"

"Kaikki – paitsi ehkä joku vanha jöröpää, joka loukkaa miehensä sydäntä jäämällä tänne kuoleman vaaraan."

"No niin; se joka jää, on minun sisareni, ja sinä et saa häntä ylenkatsoa, sillä minäkin käyn vanhaksi. Minä olen iloinen siitä että kaikki ylpeät Valkoset *mem-logit* ovat menneet."

"Puhunko minä vaimolle vai lapselle? Lähde vuoristoon ja minä pidän huolen siitä, että sinä matkustat kuin kuninkaan tytär. Ajattele lapsukainen. Punaseksi kiillotetuissa mullivaunuissa, jotka ovat hunnulla ja uutimilla peitetyt, metalliset papukaijat vaunujen aisoissa ja punanen vaate riippumassa. Minä lähetän kaksi palvelijata sinua saattamaan, ja –"

"Lopeta jo! Sinä se olet lapsi kun tuommoista puhut. Mitä hyötyä minulla on semmoisista leluista? Hän olisi hyväillyt mulleja, leikkinyt satulaloimen kanssa. Hänen tähtensä, ehkä – sinä olet tehnyt minut hyvin englantilaiseksi – minä olisin lähtenyt. Nyt minä en tahdo. Antaa *mem-logien* paeta."

"Heidän miehensä lähettävät heidät, armas."

"Hyvin sinä puhut. Mistä saakka sinä olet ollut minun mieheni, jolla on valta määrätä, mitä minun tulee tehdä? Minä olen vaan synnyttänyt sinulle pojan. Sinä olet minulle ainoastaan minun sieluni koko toivo. Kuinka minä voisin erota sinusta kun minä tiedän, että jos sinua onnettomuus kohtaisi, vaikkapa niin pienen pieni kuin minun pikkusormeni kynsi – eikös se ole pieni? – niin minä sen tietäisin, vaikka olisin paratiisissa? Ja täällä, tänä kesänä sinä voisit kuolla – ah, *janee*, kuolla! –"

ja kuollessa sinä pyytäisit apua Valkoselta vaimolta ja viimeisessä silmänräpäyksessä hän ryöstäisi sinun lempesi minulta."

"Mutta lempi ei synny silmänräpäyksessä eikä kuolinvuoteella."

"Mitä sinä tiedät lemmestä, sinä kivisydän? Hän ottaisi sinun viimeiset kiitoksesi, ja Jumalan ja Profetan ja Beebee Miriamin kautta, sitä minä en milloinkaan kestäisi. Minun herrani ja minun armaani, älä puhu enää tuommoista järjetöntä minun pois lähdöstäni. Siellä, missä sinä olet, siellä olen minäkin. Sillä hyvä."

Hän kietoi käsivartensa Holdenin kaulaan ja pani kämmenensä hänen suulleen.

Eipä ole juuri onnea sen täydellisempää kuin se joka on anastettu miekan varjossa. He istuivat yhdessä nauraen ja nimittäen toisiaan vallan ääneensä kaikilla lempinimillä, jotka suinkin saattoivat herättää jumalien raivoa. Kaupunki heidän allaan oli täynnä omaa kurjuuttaan. Rikkivalkeat leimusivat kaduilla, väki hindulaisissa tempeleissä kirkui ja ulvoi, sillä jumalat eivät tahtoneet kuulla näinä päivinä. Suuren muhamettilaisen alttarin luona pidettiin jumalanpalvelusta ja minareeteista kaikui melkein lakkaamatta kutsut rukouksiin. He kuulivat valitukset taloista, joissa kuolo oli käynyt, ja kerran kuului erään äidin tuskan huuto, hän kun oli menettänyt lapsensa ja rukoili häntä palajamaan takasin. Hämärässä he näkivät kuolleita kannettavan pitkin kaupungin katuja ja jokaista paaria seurasi oma pieni murehtijajoukkonsa. Siitä syystä he suutelivat toisiaan ja värisivät.

Luonnon lasku oli verinen ja ankara, sillä maa oli kovin rasittunut ja tarvitsi hengenvuoroa ennenkuin jokapäiväiselämän virta taas pääsisi peittämään sen. Kypsymättömien isien ja kehittymättömien äitien lapsilla ei ollut mitään vastustusvoimaa. He olivat peloissaan ja odottivat hiljaa, että miekka taas kätkeytyisi tuppeensa marraskuussa, jos niin oli sallittu. Englantilaisten joukossa syntyi aukkoja, mutta ne aukot täytettiin. Hallituksen hätäaputyöt, kolerasairaalat, lääkkeiden jakaminen ja mahdollinen terveyden hoito menestyivät, sillä niin oli käsketty.

Holdenia oli käsketty pitämään varalta, että olisi valmiina lähtemään täyttämään sen miehen paikkaa, joka ensiksi kaatuisi. Jokaisena päivänä hänen täytyi olla kaksitoista tuntia näkemättä Ameeraa; ja hän saattoi kuolla kolmen tunnin kuluessa. Holden ajatteli, millaista hänen tuskansa olisi, ellei hän kolmeen kuukauteen saisi nähdä Ameeraa, taikka jos Ameera kuolisi hänen ollessaan poissa. Hän oli niin varman varma siitä, että Ameera kuolisi – niin varma, että kun hän nosti katseensa telegrammista ja näki Pir Khanin hengästyneenä ovelta, niin hän naurahti ääneensä. "No?" – kysyi hän.

"Kun huuto kaikuu yössä ja henki värähtelee kurkussa, kuka tietää tenhovoiman, joka silloin voi auttaa? Joudu nopeaan, taivahinen. Se on musta kolera."

Holden ratsasti täyttä karkua kotiinsa. Taivas oli synkkänä pilvistä, sillä tuo kauvan viipynyt sade oli nyt saapunut ja kuumuus oli vähenemässä. Ameeran äiti oli häntä vastassa pihalla, valitellen: "Hän on kuolemaisillaan. Hän on kuoleman oma. Hän on jo melkein kuollut. Mitä minun pitää tehdä, sahib?"

Ameera makasi siinä huoneessa, jossa Tota oli syntynyt. Hän ei ollenkaan liikahtanut kun Holden tuli, sillä ihmissielu rakastaa yksinäisyyttä ja kun se on valmis lähtemään pois, se lymyytyy usvaiseen rajamaahan, johon elävät ihmiset eivät voi sitä seurata. Musta kolera tekee työnsä hiljaa ja selittämättä. Ameera oli eroamaisillaan elämästä, ikäänkuin kuolon enkeli itse olisi laskenut kätensä hänen päällensä. Tuo nopea hengitys näytti osoittavan, että hän joko pelkäsi tai tunsu tuskaa, mutta ei silmä eikä suu vastannut Holdenin suuteloihin. Tässä ei voinut mitään, ei sanoa, ei tehdä. Holden saattoi vaan odottaa ja kärsiä. Sateen ensi pisarat alkoivat tipahdella katolle ja hän saattoi kuulla ilohuutoja kuivuneesta kaupungista.

Sielu palasi takasin vähäksi aikaa ja huulet liikkui. Holden kumartui alas kuuntelemaan. "Älä ota mitään minusta", sanoi Ameera. "Älä ota mitään hivuksia minun päästäni. Hän pakoittaisi sinut polttamaan ne sitten myöhemmin. Sen liekin minä tuntisin. Lähemmä! Tule lähemmäksi! Muista vaan, että minä olin sinun ja synnytin sinulle pojan. Vaikka sinä huomenna naisit valkosen naisen, on sinulta ainaseksi otettu pois tuo ilo puristaa syliisi esikoista poikaasi. Muista minua kun sinun poikasi

on syntynyt – tuo poika, joka on kantava sinun nimeäsi kaikkien kuullen. Hänen onnettomuutensa tulkoon minun päälleni. Minä tunnustan – minä tunnustan" – huulet henkäsivät loppusanat hänen korvaansa – "ettei ole muuta jumalaa kuin – sinä armas."

Sitten hän kuoli. Holden istui hiljaa ja kaikki hänen ajatuksensa olivat hyytyneet, kunnes hän kuuli Ameeran äidin nostavan uudinta.

"Onko hän kuollut, sahib?"

"Hän on kuollut."

"Silloin minun pitää murehtia, ja sitten minä otan tämän talon huonekalut huostaani; sillä ne tulevat olemaan minun. Eihän sahib tahdo sitä kieltää. Sehän on niin vähän, niin kovin vähän, sahib, ja minä olen vanha vaimo. Minä tahtoisin maata mukavasti."

"Jumalan tähden, ole vaiti nyt! Mene valittamaan jonnekin, jossa minä en voi sinua kuulla."

"Sahib, hän on haudattava neljän tunnin kuluessa."

"Minä tunnen tavat. Minä menen ennenkuin hänet viedään pois. Se seikka on sinun vallassasi. Pidä huolta, että vuode – jolla – jolla – hän lepää – "

"Ahaa! Tuo kaunis punanen sohva. Minä olen jo kauvan toivonut – "

"Että vuode jätetään koskematta minua varten. Kaikki muu koko talossa on sinun. Vuokraa rattaat, ota kaikki ja mene pois ja korjaa ennen auringon nousua kaikki tyyni paitsi sen, mitä minä olen käskenyt mulle säästämään."

"Minä olen vanha vaimo. Minä tahtoisin viipyä täällä edes murehtimispäivät, ja nyt on sadekin juuri alkanut. Minnekä minä menen?"

"Mitä se minua liikuttaa? Minun käskyni on että sinä menet. Huonekalut ovat tuhannen rupeen arvoiset ja minun lähettiläni tuo sinulle sata rupeeta tänä iltana."

"Se on kovin vähän. Ajattele rattaiden vuokraa."

"Sinä et saa mitään ollenkaan ellet nyt lähde ja joutuun! Oi vaimo, mene tiehesi ja jätä minut kuolleen luo!"

Äiti mennä laahusti alas rappusia ja huolissaan että vaan saisi huonekalut haltuunsa, unohti valittaa. Holden jäi Ameeran luo ja sade tulvaili katolle. Hän ei voinut ajatella yhtäjaksoisesti tuon melun tähden, vaikka hän kyllä koetti. Sitten neljä lakanoihin verhottua, aaveen tapaista olentoa hiipi yksitellen huoneeseen ja tirkistelivät häntä huntujensa läpi. Ne olivat kuolleen pesijöitä. Holden läksi huoneesta ja meni hevosensa luo. Hän oli saapunut tänne kuolettavassa, tukahduttavassa helteessä kahlaten nilkankorkuisessa tomussa. Nyt hän löysi pihan sateen valamana lammikkona täynnä sammakoita; keltanen puro tulvaili portin alitse ja vinkuva tuuli ajoi sadenuolet rakeitten tapaan multavalleja vastaan. Pir Khan värisi pienessä kojussaan portin luona, ja hevonen polki levottomana vedessä.

"Minulle on kerrottu sahibin käsky", sanoi Pir Khan. "Se on hyvä. Tämä talo on nyt autio. Minä menen myöskin, sillä minun apinanaamani muistuttaisi vaan siitä, mikä on ollut. Mitä sohvaan tulee, tuon minä sen aamulla sinun taloosi. Mutta muista, sahib, se on oleva sinulle kuin puukko, jota väännetään vereksessä haavassa. Minä lähdän toivoretkelle, enkä tahdo mitään rahaa. Minä olen lihonut armollisen herrani turvissa, jonka suru on minun suruni. Viimeisen kerran minä pidän suitsia sinulle."

Hän kosketti Holdenin jalkaa molemmilla käsillään ja hevonen juosta karahutti tielle, jossa kahisevat bamburuo'ot tavottelivat taivasta ja kaikki sammakot kurnuttivat. Holden ei voinut sateelta mitään nähdä. Hän peitti silmänsä käsillään ja mumisi: "Voi, sinä peto! Sinä petomainen peto!"

Uutinen hänen surustaan oli jo tunnettu hänen asunnossaan. Hän saattoi sen huomata isäntänsä silmissä, kun Ahmed Khan kantoi sisään hänen ruokansa ja ensi kerran elämässään laski kätensä Holdenin olkapäälle sanoen: "Syö, sahib, syö. Ruoka on hyvää surussa. Olen minäkin kokenut semmoista. Mutta varjot syntyvät ja katoavat, sahib. Varjot syntyvät ja katoavat. Tässä on keitetyitä munia."

Holden ei voinut syödä eikä nukkua. Taivas lähetti alas kahdeksan tuumaa sadetta sinä yönä, pesten maan puhtaaksi. Vesi repi alas valleja, turmeli tiet ja aukoi matalat haudat muhamettilaisella hautausmaalla. Koko seuraavan päivän satoi ja Holden istui hiljaa kotonaan ajatellen suruaan. Kolmannen päivän aamuna sai hän sähkösanoman, joka sisälsi ainoastaan seuraavaa: "Ricketts, Myndonie. Kuolemaisillaan. Holden. Ylennetty. Heti." Silloin hän ajatteli, että ennenkuin hän lähtee, tahtoisihan nähdä tuon talon, jossa hän oli ollut herra ja hallitsija. Ilma selkisi hiukan. Pahanhajuinen maa höyrysi ja Holden oli kiireestä kantapäihin saakka punanen pistävästä kuumuudesta, jonka tukehduttava kosteus synnytti.

Hän huomasi että sade oli repinyt alas mullasta rakennetut portin tolpat ja tuo raskas puuovi, joka oli hänen maailmaansa suojaanut, riippui retkallaan yhdestä saranasta. Pihalla kasvoi kolmen tuuman korkuista ruohoa; Pir Khanin maja oli tyhjä ja turvonneet katto-oljet riippuivat kattolautojen välissä. Harmaa orava oli ottanut haltuunsa verannan, ikäänkuin talo olisi ollut autiona kolmekymmentä vuotta, eikä vaan kolme päivää. Ameeran äiti oli vienyt pois kaikki paitsi muutamia homeisia niinimattoja. Pienten skorpioonien rapsuttaminen, kun ne juosta vilistivät lattian poikki, oli ainoa ääni koko talossa. Ameeran huone ja tuo toinen huone, jossa Tota oli asunut, oli paksussa homeessa; ahtaat portaat, jotka johtivat katolle, olivat raitaiset ja täplikkäät sateen tuomasta mudasta. Holden näki kaiken tämän, tuli ulos taas ja tapasi tiellä hyyri-isäntänsä Durga Dass'in – majesteettillisena, ystävällisenä, puettuna Valkoseen musliiniin ja ajaen yksin istuttavissa kääseissä. Hän tuli katsomaan taloaan, nähdäkseen kuinka katot kestivät ensimmäisen sateen hyökkäystä.

"Minä olen kuullut", sanoi hän, "että te ette enää tule vuokraamaan tätä taloa, sahib?"

"Mitä te aiotte tehdä sillä?"

"Minä ehkä vuokraan sen pois uudelleen."

"Silloin minä tahdon pitää sen kunnes tulen takasin."

Durga Dass oli vaiti hetkisen. "Älkää huoliko siitä, sahib", sanoi hän. "Kun minä olin nuori mies, niin minäkin – Mutta nyt minä olen porvariston jäsen. Hohhoo! Ei. Kun linnut ovat lentäneet pois, mitä silloin enää pesällä tekee? Minä annan repiä sen alas; aina minä hirsistä jonkun hinnan saan. Se on revittävä alas ja maistraatti rakennuttakoon kadun sen poikki paloportaista kaupungin muuriin, kuten he tahtovat. Niin ettei kukaan voi tietää, millä paikalla tämä talo on seissyt."

Hänen oma aviovaimonsa

Shakespeare sanoo jotain toukista (vai oliko se jättiläisistä taikka kovakuoriaisista), että ne nousevat sitä vastaan, joka niiden päälle tallaa liian raskaasti. Varminta on ettei rupea ollenkaan polkemaan toukkia – ei edes viimeksi kotimaasta tullutta nuorinta luutnanttia, jonka napit tuskin vielä ovat silkkipaperista päästetyt ja jolla on mehevän englantilaisen lihan puna poskilla. Tässä kertomuksessa puhutaan toukasta, joka rupesi kiemurtelemaan. Lyhyiden vuoksi nimitämme Henry Augustus Ramsay Faizannea "Toukaksi", vaikka hän oikeastaan oli erittäin sievä poika, jolla ei ollut haiventakaan kasvoissa, ja joka vyötäisiltään oli hoikka kuin tyttönen, kun hän tuli toiseen Shikarrien jääkäri rykmenttiin, jossa hän sai kärsiä kaikenlaisia ikävyyksiä. Shikarrien rykmentti on ylpeätä väkeä ja sitä täytyy olla taitava kaikenmoisisissa asioissa – pitää osata soittaa banjoa, taikka ratsastaa tavallista paremmin, taikka laulaa, taikka näytellä – ollakseen heille mieliksi.

Toukka ei tehnyt muuta kuin pudota keikahteli hevosensa selästä ja työnsi lastuja irti portintolpista kärryillään. Tämäkin kävi yksitoikkoseksi ajan pitkään. Hän ei tahtonut pelata vistiä, hän repi rikki biljaardikankaan, oleskeli paljon itsekseen ja kirjoitti mammalleen ja sisarelleen kotimaahan. Neljä näistä viidestä seikasta oli paheita, joita Shikarit eivät hyväksyneet ja joita he päättivät poistaa. Jokainen tietää kuinka vanhemmat luutnantit kasvattavat nuorempia, eivätkä salli niiden koskaan kiivastua. Se on terveellistä eikä vahingoita ollenkaan, ellei vaan kärsivällisyys loppu; silloin se on harmillista. Oli kerran mies – mutta tämä kuuluu toiseen juttuun.

Shikarris jääkärit kiusasivat Toukkaa kovin paljon ja hän kärsi kaikki valittamatta. Hän oli niin hyvä ja niin harras oppimaan, ja hän punastui niin sievästi, että hänen kasvatuksensa loppui hyvin lyhyeen ja jokainen jätti hänet rauhaan, paitsi vanhin luutnantti, joka yhä edelleen koetti tehdä Toukan elämän karvaaksi. Vanhin luutnantti ei tarkoittanut pahaa, mutta hänen leikkinsä oli karkeata ja hän ei oikeen ymmärtänyt, missä piti lopettaa. Hän oli liian kauvan saanut odottaa omaa komppaniaa ja tuommonen seikka saattaa aina miehen katkeraksi. Paitsi sitä hän oli rakastunut ja se teki asian vielä pahemmaksi.

Eräänä päivänä kun hän oli lainannut Toukan rattaat naiselle, jota ei ollut olemassakaan, ja oli itse ajellut niillä koko iltapäivän, ja oli tuon saman olemattoman naisen nimessä kirjoittanut Toukalle kirjeen ja nyt kertoi upseeriklubissa koko jutun, niin Toukka nousi paikaltaan ja sanoi tyynellä naisellisella äänellään: – "Se oli aika hyvä kuje; mutta minä lyön vetoa kuukauden palkasta kuukauden palkkaa vastaan sittenkun sinä olet nimitetty, että minä teen sulle kepposen, jonka sinä muistat koko elämäsi ajan ja jonka rykmentti muistaa vielä sitten kun sinä olet kuolleena ja haudattuna." Toukka ei ollut ollenkaan suutuksissaan ja koko upseeristo nauroi ääneensä. Sitten vanhin luutnantti katseli Toukkaa kiireestä kantapäähän ja päinvastaiseen suuntaan ja sanoi: "Asia on sovittu, lapsukainen". Toukka pyysi upseereja todistamaan että veto oli lyöty ja jatkoi sitten lempeästi hymyillen erään kirjan lukemista.

Kaksi kuukautta kului ja vanhin luutnantti yhä kasvatti Toukkaa, joka rupesi hiukan kiemurtelemaan kun kuuma aika oli lähestymässä. Minä jo mainitsin että vanhin luutnantti oli rakastunut. Hulluinta tässä asiassa oli se että tyttö myöskin oli rakastunut vanhimpaan luutnanttiin. Ja vaikka eversti lausui rumia sanoja ja majuri tirskuu ja naineet kapteenit näyttivät äärettömän viisailta ja nuoremmat upseerit hymyilivät ylenkatseellisesti, niin nämä kaksi rakastavaista kuitenkin menivät kihloihin.

Vanhin luutnantti oli niin ihastuksissaan kun hän samaan aikaan sai sekä oman komppanian että tytön, että hän unohti kiusata Toukkaa.

Morsian oli sievä tytön tyllykkä ja olipa hänellä hiukan rahaakin.

Hänestä ei muutoin kerrota ollenkaan mitään tässä kertomuksessa.

Eräänä iltana juuri kun kuuma aika oli alkanut, koko upseeristo, paitsi Toukkaa, oli kokoontunut klubihuoneen edustalle. Musiikki oli lakannut soittamasta, mutta ei kenenkään tehnyt

mieli mennä sisään. Ja kapteenien rouvat olivat myöskin siellä. Kihlatun miehen hupsuus on vallan rajatonta laatua. Vanhin luutnantti oli selittänyt kihlattunsa erinomaisia ominaisuuksia ja rouvat olivat hymähdelleet suostumuksensa miestensä haukotellessa, kun samassa kuului hameiden kahina pimeässä ja väsynyt, heikko ääni lausui:

"Missä minun mieheni on?"

Minä en ollenkaan tahdo saattaa Shikarrisrykmentin moraalia epäluulon alaiseksi, mutta se on tosiasia, että neljä miestä samassa hypähti ylös ikäänkuin heitä olisi ammuttu. Kolme heistä oli naimisissa. Ehkä he pelkäsivät, että heidän vaimonsa olivat tulleet kotimaasta äkkiarvaamatta. Neljäs sanoi hypähtäneensä ylös hetken vaikutuksesta. Hän selitti sen jälestäpäin.

Sitten ääni huudahti: – "Oi Lionell!" Lionell oli vanhimman luutnantin nimi. Nainen tuli pikku pöydillä palavien kynttilöiden valopiiriin ja ojensi nyyhkyttäen kätensä pimeää nurkkaa kohti, jossa vanhin luutnantti istui. Me nousimme pystyyn tuntien sydämessämme, että nyt oli pahinta odotettavissa. Tässä matoisessa maailmassa me niin vähän tiedämme lähimmäisemme elämästä – joka muutoin ei muita koskekaan – ettemme ollenkaan hämmästy kun ratkaiseva isku kohtaa. Saattaa se isku jonakin päivänä tavata meitä itseämmekin. Vanhin luutnantti oli ehkä luiskahtanut väärälle polulle nuoruudessaan. Miehillä useinkin käy niin hullusti. Me emme tietäneet; me tahdoimme kuulla; ja kapteenien rouvat tahtoivat myöskin kuulla. Jos hän oli horjahtanut, niin oli se anteeksi annettavaa, sillä tuo tuntematon nainen pölysisissä kengissään ja harmaa matkapuku yllään oli kerrassaan suloinen, hivukset mustat ja silmät suuret, kyyneleiset. Hän oli pitkä ja kaunisvartaloinen, ja hänen äänensä oli niin surullisen nyyhkyttävä, että oikeen kävi sääliksi. Heti kun vanhin luutnantti oli noussut seisaalleen, heittäytyi nainen hänen kaulaansa sanoen häntä "omaksi kullaksi" ja selittäen että hän ei jaksanut odottaa kauemmin yksinään Englannissa ja että kullan kirjeet olivat käyneet niin lyhyiksi ja kylmiksi ja hän oli oman kultansa oma aina maailman loppuun asti ja antaisiko kulta hänelle milloinkaan anteeksi? Tämä ei ollut oikeen naisten tapaan sanottu. Se oli liian suoraan menemistä asiaan.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.